

СТРАШИЛО БЕЗ ПЕРСПЕКТИВЕ

У прошлом броју могли сте се уверити у недовољност 2-каналне стереофоније, која, у било којој варијанти третирана, није у стању никада рекреирати већи сегмент звучног делокруга од 90°. Зато је основни циљ тзв. „квадрафоније“ управо био: укинути ово ограничење, и проширити звучни делокруг на пуних 360°. Тај се циљ заснивао на претпоставци да се и слушаца у концертној дворани налази у затвореном акустичком простору пуног звучног делокруга од 360°. А то је било врло примамљиво и перспективно с обзиром да је слушаца у соби са 2-каналним стерео уређајима могао доживети само ДЕО звучног делокруга, и то сегмент од највише 90°. Другим речима, оно што стереофонија највише може пружити јесте утисак да чујемо музику као када бисмо се нашли пред отвореним прозором дворане, и СПОЉА, кроз отворен прозор, слушали концерт.

Наравно, то је много боље од оног што нам пружа монофонија, јер се слушаца моно-репродукције осећа као да је на крају врло уског тунела који другим крајем улази у концертну дворану. Настојање тзв. „квадрафоније“ било је да превазиђе и овај тунелски моно-ефект и доживљај музике као да се слуша споља, кроз отворени прозор концертне дворане, тј. 2-каналну стереофонију. „Квадрафонија“ је, на име, циљала да прошири звучни делокруг до пуних 360°, и да слушаца изведе из његове собе за репродукцију музике, доводећи га у ону слушну позицију као да се налази УСРЕД концертне дворане, а не пред

њеним отвореним прозором. Овај циљ је, наравно, био максималан, али се ни његово остварење није показало довољним.

Сетите се наших ранијих бројева ове рубрике, када је објашњено да ни пуни круг није еквивалент стварној природи звучног делокруга, јер није само један план, већ безброј планова по којима се шири звук, тј. гibaју честице ваздуха побуђене неким звучним извором. Зато се стварни простор ширења акустичког звука мора схватити као КУГЛА, не КРУГ. Уосталом круг је **геометријска слика**, па се већ ни зато не може односити на нешто што замишљамо као простор.

Додуше, ово ограничење било је унапред познато када се почело експериментисати са тзв. „квадрафонијом“. Ако је стереофонија нудила звучни делокруг у сегменту од највише 90°, дакле дуж линије између левог и десног звучника, те самим тим била **једнодимензионална**, онда је „квадрафонија“ обећавала, у најбољем случају, **двoдимензионални** план ширења звука по **површини** пуног круга, али никако не и пуни простор природног **трoдимензионалног** звучног делокруга кугле.

Како већ сам израз „квадрафонија“ наговештава, број 4 је овде укључен на неки начин да би се, са више или мање сепарације међу каналима, пренело боље или више информација него што је то могуће у стереофонији. Међутим, размислите мало о овом изразу „квадрафонија“! Ако се мислило да је он синоним за 4-каналну продукцију и репродукцију, онда је он погрешан — и технички и лингвистички. Јер,

ако се хтео да означи систем снимања и репродукције са 4 појачивачка канала и бар 4 микрофона, дакле са најмање 4 различите информације, онда је то „tetraphonia“, а не „quadraphonia“. Али, пошто су оба израза употребљена да означе продукцију и репродукцију пуног звучног делокруга, то би најаналогнији назив био „ambiphonia“, мада се и ту, по инерцији, провлачи погрешан наставак „phonia“, јер није реч о **људском гласу**, већ о ширем појму звука. Зато би систем мишљен с циљем да репродукује **амбијентни звук** требало једино исправно назвати **амбиосоничан систем**. Иначе, збрка постаје још већа када се овом језичком страшилу, „quadraphonia“, придруже перспективни системи са још више канала и звучника, са 6 — „hexaphonia“, са 8 — „octaphonia“, итд. Ова језичка збрка и није само језичка. Она је најбољи доказ лутања у различитим настојањима да се снимити и репродукује звук из природног **амбијента**.

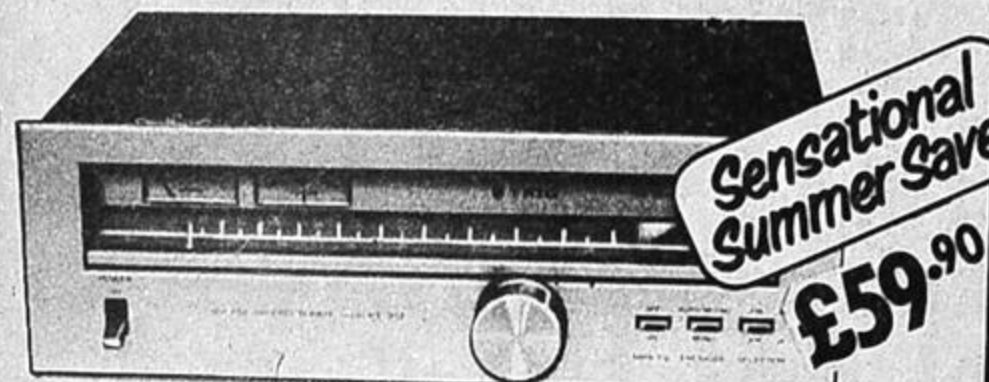
Но, без обзира на одсуство термиолошке стандардизације, основна концепција лако се распознаје. Да би се постигао хоризонтални план дистрибуције звука потребна је техника снимања и репродукције **4 — 4 — 4**. За репродукцију природног трoдимензионалног звучног делокруга кугле вероватно је, теоретски бар, потребна техника **8 — 8 — 8**, мада се у пракси компромиса и из комерцијалних разлога можда може употребити скромнија техника **8 — 4 — 8**.

Према томе, **амбиосонични систем** пружа слушаоцу мање-више прихватљиву илузију дирекционалности ширења звука

и реверберације, и то у 2 варијанте. Систем који би, поред хоризонталне дирекционалности ширења звука, укључивао и вертикалну звучну дистрибуцију, те регенерисао гibaње честица ваздуха у вертикалном плану, назива се „**ПЕРИФОНСКИ**“. Наравно, то би био комплетан и најамбициознији систем репродукције свих особина објективног акустичког звука. Биће могућ, и то можда, једино у новој **ДИГИТАЛНОЈ ТЕХНИЦИ** бинарног кодирања звучне слике. Шта знамо — можда ћемо једном имати у кућама фантастичан перифонски HI—FI систем. Међутим, оно што је тзв. „квадрафонија“ највише нудила био је **амбиосоничан систем** само у хоризонталном плану, дакле у плану **једне** плохе, који се назива „**ПАНТАФОНСКИ**“, и који је само **делимична слика** збиљског звука.

Ипак, и у овој пантофонској HI—FI техници могуће је постићи илузију делимичне просторности звука, чак и само шифром **4 — 2 — 4**. Ево како! Средња бројка у шифри означава да имамо на располагању само 2 појачивачка канала. Недовољно, зар не? Е па добро, један се појачивачки канал може третирати као **ЗБИРНИ МОНО СИГНАЛ**, док за релативне амплитуде и фазе имамо на располагању други канал. Средњом, оваква 2 параметра су — за скромне сврхе, наравно — **довољна да наговесте трoдимензионалност** простирања звука. Онај нужни, трећи параметар који би одговарао **радијалној дистанци**, на жалост, овде није могуће укључити.

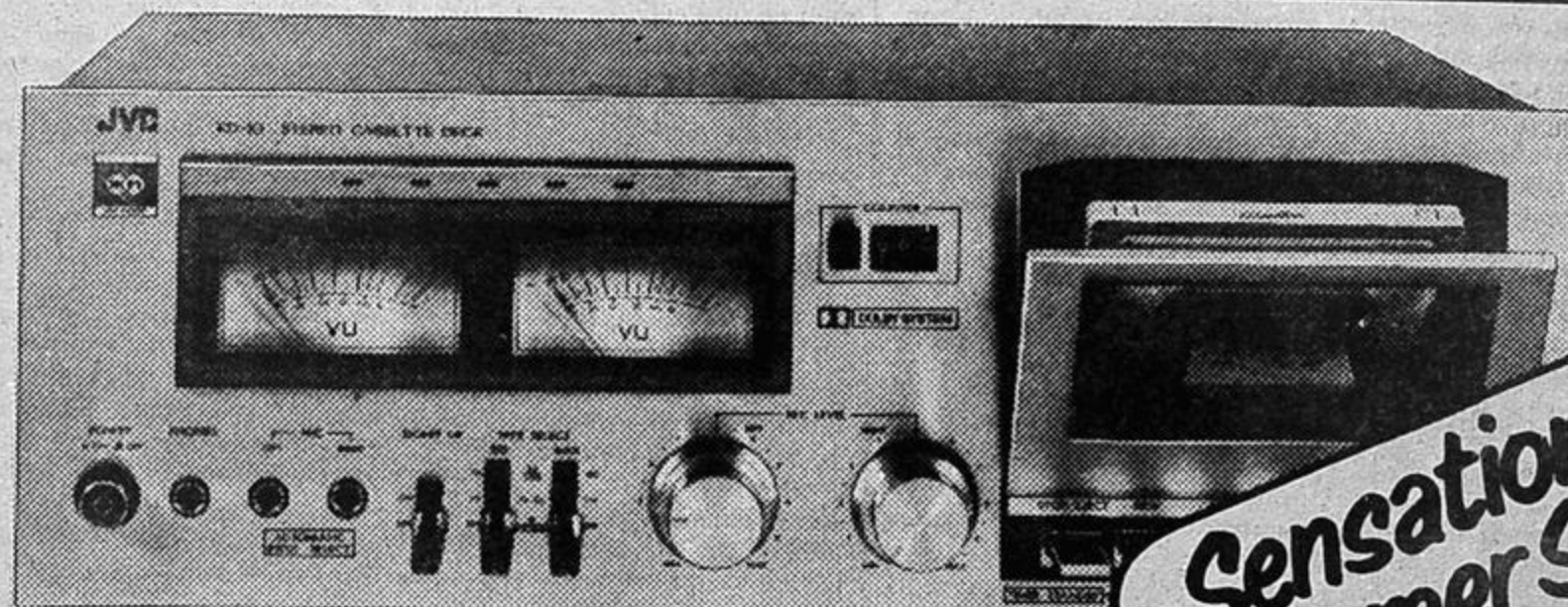
Како се снимају и како репродукују „квадрафонске“ плоче — у следећем броју!



TRIO KT313L AM/LW/FM STEREO TUNER



TRIO KA305 STEREO AMPLIFIER



JVC KD10B CASSETTE DECK

SALE PRICE
£88.90

ЈЕФТИН А ДОБАР

Прва препорука

У ситуацији кад већина наших увозника HI—FI уређаја не ради пуном паром — неки тренутно уопште и не раде — не преостаје вам друго него да сами набавите оно што вам је потребно. Како након девалвације динара није пропорционално повећан царински лимит вредности уређаја које смеће увести, него је остао исти — 6.000 дин. то морате водити рачуна да не премашите ову вредност. Ако се нађете у Енглеској нпр. не смеће куповати ништа скупле од око 93 фунте. Ипак, то вам још увек омогућује да набавите добре а јефтине уређаје.

Ево једне моје препоруке (другу ћете наћи у следећем броју). У лондонској продавници „Laskys“, 42 Tottenham Court Road, можете добити две врло добре компоненте јапанске продукције TRIO, односно KENWOOD, (што је једно те исто) и то:

Стерео FM пријемник („tuner“) TRIO KT 313 L, који има још и средње идуће таласе, као и врло добру осетљивост антенског улаза. Цена у фунтама 59,90.

Стерео појачало TRIO KA 305, које има 40 вати по каналу, врло мала изобличења и могућност миксирања на микрофонским улазима. Цена у фунтама 69,90.

Врло добар касетофон ништа мање познате јапанске продукције JVC, модел KD 10 B, са DOLBY системом за редукацију шума, са 3 позиције „bias“ и „еквализације“ и минималним „wow“ и „flutterom“. Цена у фунтама 88,90.

Sensational Summer Saver